

Vogels in Berkelland

Speciale uitgave
van de Vogelwerkgroep

Verslag over Zwaluwen, Uilen, Torenvalken, Patrijzen, Weide- en Zangvogels

Borculo - Ruurlo - Eibergen - Neede en omstreken

Voorjaar 2026

Grutto

Foto: Marjon Hoen

Torenvalk

Foto: Kees van Rijn

Kneu

Foto: Marjon Hoen

De broedresultaten van zwaluwen, uilen, Torenvalken, weidevogels en zangvogels in één nieuwsbrief

In deze nieuwsbrief vindt u de verslagen van de verschillende projectgroepen. In 2025 zijn er weer veel erven door onze vrijwilligers in het buitengebied van Berkelland bezocht. De broedresultaten zijn in deze speciale uitgave zo goed mogelijk verwerkt. Tevens worden sommige projecten waar de Vogelwerkgroep mee bezig is uitgelicht.

Uitgebreide informatie en gegevens zijn ook te vinden op onze website:

www.vogelwerkgroepberkelland.nl

U kunt ons bereiken via email: info@vogelwerkgroepberkelland.nl

Inhoudsopgave

Projectgroep zwaluwen Berkelland	1
Projectgroep uilen en Torenvalken Berkelland	3
Projectgroep weidevogelbeheer Berkelland	6
Patrijzenproject in Berkelland	7
Projectgroep nestkastcontrole Berkelland	8

Zwaluwenproject Berkelland

Een lichte toename van de Boerenzwaluw en de Huiszwaluw in 2025

Ook in 2025 is het weer gelukt om alle gebieden in Berkelland te tellen, dankzij de vele vrijwillige tellers. Helaas hebben we ook afscheid moeten nemen van een teller vanwege de hoge leeftijd.

Nieuwe tellers zijn zeer welkom. Het kost je hooguit twee dagen per seizoen. Dus meld je aan bij Karin Bosch of stuur een mail naar de Vogelwerkgroep Berkelland.

Zowel de Huiszwaluwen als de Boerenzwaluwen hebben het goed gedaan in 2025. Het aantal bezette nesten is zelfs toegenomen. In Ruurlo was er een kleine afname van de boerenzwaluwnesten en in Beltrum zijn iets minder huiszwaluwnesten geteld. Over het algemeen blijft de populatie redelijk stabiel.

Alle zwaluwnesten tellingen zijn ook dit jaar weer doorgegeven aan SOVON.

Berkelland is één van de mooiste en belangrijkste tijdreeksen aan het worden.

Lees verder op pagina 2

Boerenzwaluw

De Boerenzwaluwen zijn met 7,27% toegenomen. Hun aantal blijft redelijk stabiel ondanks dat er boeren stoppen met het houden van vee. Helaas zijn er ook schuren die worden afgesloten om te voorkomen dat er zwaluwen gaan broeden met de bijkomstigheid dat ze poep produceren dat op de vloer terecht komt. De meeste eigenaren van schuren met broedende Boerenzwaluwen genieten van de vogeltjes. Zij leggen gewoon een stukje karton op de vloer waar de poep op terecht komt. Nog een opmerkelijk fenomeen in Gelselaar waar begin oktober nog een Boerenzwaluw in de schuur van boerderij Stokkink vloog. Deze had waarschijnlijk de groep gemist die in september al vertrokken was.

Huiszwaluw

Het voorjaar was erg droog. De Huiszwaluwen hadden erg veel moeite om zelf nesten te bouwen aan de schuren die op de zandgronden staan. Ze vielen telkens uit elkaar. Dit was ook het geval bij een adres in Rietmolen. De eigenaar kon het niet aanzien en stuurde een mail naar de vogelwerkgroep met het dringende verzoek om extra nesten. En daar zijn dan ook extra kunstnesten opgehangen. Er was echt sprake van woningnood. Er zaten zelfs vier zwaluwen in één nest. De extra kunstnesten waren ook direct bezet. Dankzij deze nesten doen de Huiszwaluwen het goed. De kunstnesten bieden de Huiszwaluwen betere bescherming tegen de droogte en predatoren. De bezetting hiervan is met 2% toegenomen. Het totaal aantal bezette huiszwaluwnesten, geteld in 2025, is met 7,98% toegenomen en is het hoogste van de afgelopen zes jaar.

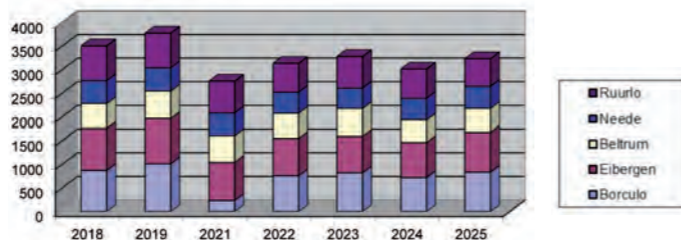
Tekst: Karin Bosch

Jonge Boerenzwaluwen

Foto: Marjon Hoen

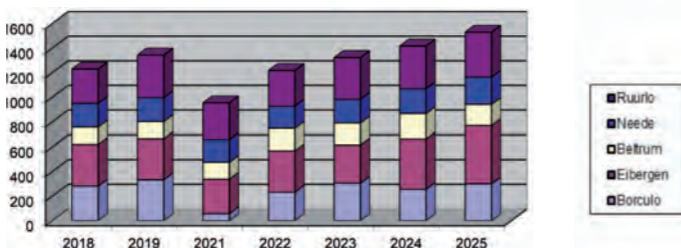
Boerenzwaluwen Berkelland

	Borculo	Eibergen	Beltrum	Neede	Ruurlo	
2018	873	887	526	481		738
2019	1012	955	583	489		736
2021	235	808	566	472		676
2022	760	788	531	442		613
2023	822	773	586	428		670
2024	721	740	479	453		620
2025	836	841	506	462		587

Borculo niet volledig geteld in 2021

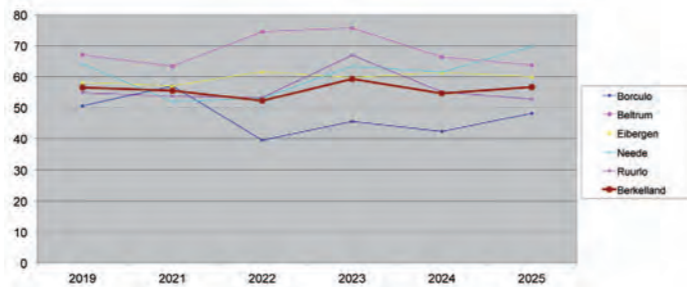
Huiszwaluwen Berkelland

	Borculo	Eibergen	Beltrum	Neede	Ruurlo	
2018	281	338	139	191		280
2019	332	333	138	192		348
2021	57	280	138	183		296
2022	232	334	183	177		291
2023	305	309	177	191		340
2024	256	406	206	200		348
2025	299	471	172	220		367

Borculo niet volledig geteld in 2021

Percentages bezette kunstnesten Huiszwaluwen

	2019			2021			2022			2023			2024			2025		
	Aant.	Bezet	%	Aant.	Bezet	%	Aant.	Bezet	%	Aant.	Bezet	%	Aant.	Bezet	%	Aant.	Bezet	%
Borculo	457	231	50,5	235	134	57,0	398	157	39,4	391	178	45,5	376	159	42,3	380	183	48,2
Beltrum	103	69	67,0	101	64	63,4	102	76	74,5	107	81	75,7	104	69	66,3	102	65	63,7
Eibergen	251	146	58,2	235	134	57,0	245	151	61,6	243	145	59,7	261	160	61,3	280	168	60,0
Neede	234	150	64,1	239	124	51,9	230	122	53,0	224	142	63,4	221	136	61,5	218	152	69,7
Ruurlo	359	197	54,9	345	185	53,6	297	158	53,2	333	223	67,0	325	179	55,1	332	175	52,7
Berkelland	1404	793	56,5	1155	641	55,5	1272	664	52,2	1298	769	59,2	1287	703	54,6	1312	743	56,6

Uilenwerkgroep Vogelwerkgroep Berkelland 2025

Een mager uilen- en torenvalkenjaar

In 2025 is de uilenwerkgroep weer actief bezig geweest voor de 3 soorten in een nestkast broedende uilen en de Torenvalken in Berkelland. Ook hebben we in het voorjaar met een grote groep mensen door heel Berkelland geluisterd of we de Oehoe als nieuwe uilensoort konden toevoegen aan ons uilenbestand. Helaas is er geen zekere waarneming gedaan, wel een onzekere en daar gaan we in het voorjaar van 2026 weer naar luisteren. De Oehoe breidt zich steeds verder uit in Nederland en het moet toch lukken om hem in Berkelland als broedvogel op papier te krijgen!

Jonge Torenvalken

Foto: Benno Stortelder

Oehoe in de Steengroeve bij Winterswijk, vastgelegd door Benno Stortelder.

Ook dit jaar hebben op verschillende plaatsen nieuwe nestkasten voor uilen en Torenvalken opgehangen en een aantal oude kasten vervangen door nieuwe. Voor de Torenvalken hebben we het paalkastenproject afgerond waarbij we een tiental solitaire eiken palen hebben geplaatst met daaraan nestkasten van Douglas hout, duurzaam dus! Ook de verschillende uilengroepen hebben hiervoor veel werk verzet. Omdat 2025 het jaar van de Torenvalk was gaan we ook nog meedoen met het torenvalkfonds van de Vogelbescherming. Bij dit fonds hebben we een vijftal palen en nestkasten aangevraagd die we hopelijk in het voorjaar van 2026 kunnen gaan realiseren. De aanvraag wordt in december beoordeeld en misschien gehonoreerd. We hebben al de medewerking van 4 locatie eigenaren toegezegd gekregen.

Het begin van het broedseizoen was hoopvol, de eikenbomen hadden in het najaar van 2024 weer eens veel eikels geproduceerd, toch het hoofdvoedsel van veel muizen. En die zijn net weer het hoofdvoedsel zijn van uilen en Torenvalken! Dus de verwachting was hoog gespannen! Toch waren er bij de eerste controles bijna geen muizen in de kasten aanwezig, zeker geen Bosmuizen.

Misschien was het de droge lente die met name de Bosuilen en de Steenuilen de das om deed, we weten het niet maar de muizen waren spoorloos! Ook betekende het, zeker voor de Steenuilen, veel

uitval van kleine jongen en veel niet bezette kasten. In totaal hebben we dit jaar ongeveer 30 kasten geplaatst of vervangen. Ook hebben we tegen predatie enkele oudere nog in goede staat verkerende kasten beveiligd tegen nestjongen en eierrovers. Dit doen we bij de steenuil kasten door in het voorportaal van de nog in goede staat verkerende kasten een extra tussenschot te plaatsen. De nieuwe kasten hebben al zo'n tussenschot. Voor de marters is dit een vrij goede oplossing, alleen tegen de predatie door eekhoorns hebben we nog geen oplossing gevonden. Misschien ultra sonore geluidsgolven? Bij een tiental Bosuil kasten hebben we kunststof emmers rondom de vliegopening geplaatst. Hierdoor willen we voorkomen dat marters en eekhoorns in de nestkasten springen en daar de eieren en jongen opeten.

Het controleren van nestkasten op broedsels en het terugvangen van geringde vogels op het nest heeft ook in 2025 weer op uitgebreide schaal plaatsgevonden. Door bovengenoemde oorzaken was het dit jaar een bijzonder jaar omdat onze goede verwachtingen helaas niet zijn uitgekomen. Er waren dit jaar minder kasten bezet dan vorig jaar, de broedsels waren kleiner en er was meer uitval dan vorig jaar. Dat er minder kasten bezet waren kunnen we niet verklaren, er was geen strenge winter en normaal gezien zou er voldoende voedsel moeten zijn. Dat er meer uitval was hebben we, denk ik, te wijten aan de slechte voedsel situatie later in het seizoen tijdens het opgroeien van de jongen.

Bij de Bosuilen konden we 49 uitgevlogen jongen noteren, dat is 10 minder dan de vorige 2 jaar. Er waren evenveel geslaagde broedsels als in 2024 maar het broedsucces was lager. Het aantal jongen per kast was minder.

Bij de Kerkuilen hadden we dit jaar minder geslaagde broedsels dan in 2024 maar wel meer uitgevlogen jongen. De 72 geslaagde broedsels leverden maar liefst 211 uitgevlogen jongen op, een gemiddelde van bijna 3 uitgevlogen jongen per kast.

Lees verder op pagina 4

Ook bij de Steenuilen daalde het aantal bezette kasten. Waren er vorig jaar nog 163 kasten bezet, dit jaar een kleine terugval naar 161. Er vlogen dit jaar 329 jonge Steenuilen uit dat is 7 stuks minder dan vorig jaar. Bij de Torenvalken het zelfde verhaal: minder kasten bezet en minder jongen dan in 2024. Terwijl er toch dit jaar 12 extra kasten zijn bijgekomen. Er vlogen uit de 32 succesvolle kasten maar 128 jonge Torenvalken uit. Met een gemiddelde van 4,0 uitgevlogen jong is dat aan de lage kant.

In 2025 hebben we 288 kasten met een broedsel gehad, 1161 eieren geteld waaruit 845 vogels werden geboren. Het aantal van 141 verdwenen jongen bij de ringcontrole wijst erop dat er tijdens de jongenfase voedselgebrek is geweest en we denken dat er ook daardoor jongen voortijdig de kast hebben verlaten. Ook werd bij vele kasten een nacontrole gedaan om te kijken of alle geringde jongen waren uitgevlogen en de kasten waar nodig schoon te maken of te repareren.

Er werden er 27 camera's geplaatst in kerkuilkasten die moeilijk bereikbaar zijn en daarmee komt het totaal van geplaatste camera's op 99. Omdat het goed bevalt gaan we volgend seizoen ook camera's plaatsen in kerkuilkasten die wel redelijk goed bereikbaar zijn. Dit om zoveel mogelijk verstoring van de broedende uilen tegen te gaan. Met name bij Kerkuilen is de verstoring in de eilegfase het grootst. De controleurs kunnen dan meer controle's via de monitor doen en alleen voor het ringwerk en het schoonmaken is een ladder nodig om naar de kast te klimmen.

De groepen in Neede en Ruurlo zijn nu goed bemenst, bij de overige groepen is het wenselijk dat er meer jongeren actief worden bij het controleren van de kasten. We denken daarom weer een oproep te doen onder de leden voor hulp, levert dat niet genoeg aanwas op dan gaan we weer een oproep doen in Achterhoek Nieuws.

Ook In 2025 hebben we aan diverse particulieren en instanties weer voorlichting gegeven over uilen en Torenvalken, advies gegeven bij het wel of niet plaatsen van nestkasten. We hebben ecologen aangegeven waar zij de migratiekasten het best konden plaatsen en we hebben weer een aantal gewonde of zieke vogels naar de vogelopvang in Barchem gebracht.

Bosuilen 2025

Voor de Bosuilen was 2025 een slecht jaar, er waren ook weer minder kasten bezet dan in 2024. In de 29 bewoonde kasten kwam het maar in 20 kasten tot een succesvol broedsel. In 12 kasten werden 3 jongen grootgebracht, wat een mooi gemiddelde is voor de Bosuil. Negatieve uitschieter wat het aantal jongen per kast betreffende regio Eibergen waar in de 8 kasten met een broedsel maar 14 jongen zijn uitgevlogen. Dat is nog geen 2 jongen gemiddeld per kast. Er werden in totaal 77 eieren gelegd waar 60 pulen zijn uit gekomen. 17 eieren zijn niet uitgekomen en/of waren bij de 2e controle verdwenen. Op de ringdatum waren er ook nog eens 11 jongen niet meer aanwezig, waarschijnlijk door voedselgebrek overleden en later door de ouders aan de andere jonge uilen opgevoerd. Alles wordt weer hergebruikt in de natuur! Het gemiddelde legbegin was 2 maart en dat is een datum die past in het langjarige gemiddelde. In totaal zijn er 49 jonge Bosuilen uitgevlogen en dat is 10 minder dan in ook al het matige jaar 2024.

Bosuil
Foto: Benno Stortelder

Steenuil
Foto: Marjon Hoen

De administratie loopt naar wens en de controleurs en ringers weten waar ze hun berichten en data kwijt kunnen. De databases worden steeds verder gevuld. Vanaf volgend jaar zal er wel een wijziging komen bij het invullen van nestkaarten. De stand-alone digitale nestkaart gaat verdwijnen, daarvoor in de plaats komt nestkaart.nl. Dit werkt in een cloud waardoor meerdere mensen de kaarten kunnen invullen en kan er zelfs in het veld de kaarten worden bijgewerkt.

We hopen dat de veel gevallen eikels en beukennotjes in 2025 het nodige voedsel zal opleveren voor de muizen, en dat daardoor 2026 weer een onderwets goed uilen en torenvalkenjaar wordt.

Kerkuilen 2025

Afwijkend, zo zou je kerkuilenjaar 2025 kunnen omschrijven. Afwijkend omdat het, in tegen stelling tot de andere uilen en Torenvalken, een redelijk goed jaar was voor de Kerkuil met een hoger uitgevlogen aantal jongen dan in 2024. Waarschijnlijk kwam het door de vele bezette kasten in 2024 maar zeker ook door het voedselaanbod ten tijde van het opgroeien van de jonge Kerkuilen. Er waren 80 bewoonde nestkasten (14 minder dan vorig jaar) en in 72 kasten werd succesvol gebroed. In 2024 waren er dat 60. In deze 72 kasten werden 332! eieren gelegd, een gemiddelde van 4,61 per kast. Uit deze 332 eieren zijn 273 jonge Kerkuilen gekropen. 59 eieren zijn niet uitgekomen, niet goed bebroed of niet bevrucht. Bij de ringcontrole bleken er ook nog weer 62 jongen verdwenen, meestal zijn het de jongste Kerkuilen die het afleggen tegen de eerder geborene als het om het verkrijgen van voedsel=muizen gaat. Meestal worden de jongste uilen die in de kast overlijden opgegeten door de oudere jongen of de ouders. Al met al zijn er 211 jonge Kerkuilen uitgevlogen en dat is 23 meer dan in 2024. Ook dit jaar was de spreiding van het legbegin groot: de eerste jonge Kerkuilen vlogen al begin juni uit terwijl er half oktober nog enkele jonge Kerkuilen in de kast verbleven. De Kerkuil kan dus het hele jaar beginnen met een broedsel. Over het algemeen dus een goed Kerkuilenjaar.

Steenuilen 2025

Een matig jaar zo zou je 2025 voor de Steenuilen kunnen noemen. Zeker ten opzichte van 2023. We hadden 161 kasten met een broedsel, dat zijn er maar 2 minder dan vorig jaar, maar wel 25 minder dan in 2023! Er mislukten ook nog eens 48 broedsels en dat is veel. De slechte muizenstand in het voorjaar kan een reden zijn, er werden maar weinig muizen in de kasten gevonden. Ook predatie in oudere kasten door marters en eekhoorns kan een reden zijn dat er 58 jongen verdwenen uit de kasten. Maar voedselgebrek is waarschijnlijk de hoofdoorzaak. Uit de 113 succesvolle kasten vlogen in totaal 329 jongen uit. Dat is maar 7 minder dan in 2024, maar ook 110 minder dan in het succesvolle jaar 2023. Het gemiddelde van de uitgevlogen jongen per kast is met 2.9 ook aan de magere kant. De gemiddelde legselstart was 16 april en dat is voor de Steenuil een gemiddelde datum. We hopen dat het in 2026 beter jaar gaat worden voor de Steenuilen van Berkelland.

Torenvalken 2025

Ook de Torenvalken deden het in 2025 minder dan in het voorgaande jaar. We hadden een bezetting van 32 kasten met een succesvol broedsel, 5 kasten minder dan in 2024. In deze kasten zijn 139 jonge Torenvalken uit het ei gekropen. Later verdwenen er nog 11 jongen zodat we 128 jongen geringd hebben zien uitvliegen. 7 kasten met een broedsel mislukten. De mislukking heeft in de meeste gevallen te maken met verstoring door roofdieren en door andere vogels. Kauwen, Kraaien en Eksters willen nog wel eens gezamenlijke aanvallen doen op torenvalkkasten waardoor deze door de valken verlaten worden. Er is

Jaaroverzicht uilenwerkgroep Berkelland 2025

Bosuilen	bew. kasten	met broedsel	mislukt	jongen	verdw. Jongen	uitgevl. Jongen
Borculo	3	3	0	9	0	9
Geesteren/Gelselaar	2	2	0	6	0	6
Neede	9	5	4	17	3	14
Eibergen	10	8	2	19	4	15
Beltrum	1	1	1	0	0	0
Ruurlo	4	4	2	9	4	5
BERKELLAND	29	23	9	60	11	49
Kerkuilen	bew. kasten	met broedsel	mislukt	jongen	verdw. Jongen	uitgevl. jongen
Borculo	10	9	1	36	9	27
Geesteren/Gelselaar	7	4	3	23	11	12
Neede	12	10	2	43	5	38
Eibergen	25	23	2	85	16	69
Beltrum	12	12	2	41	12	29
Ruurlo	14	14	1	45	9	36
BERKELLAND	80	72	11	273	62	211
Steenuilen	bew. kasten	met broedsel	mislukt	jongen	verdw. jongen	uitgevl. jongen
Borculo	17	16	5	35	7	28
Geesteren/Gelselaar	17	12	5	38	12	26
Neede	33	33	10	66	10	56
Eibergen	42	35	7	101	5	96
Beltrum	30	30	8	88	21	67
Ruurlo	35	35	13	59	3	56
BERKELLAND	174	161	48	387	58	329
TOTAAL UILEN	283	256	68	720	131	589
Torenvalken	bew. kasten	met broedsel	mislukt	jongen	verdw. Jongen	uitgevl. jongen
Borculo	4	3	2	10	0	10
Geesteren/Gelselaar	3	3	0	13	0	13
Neede	11	11	0	51	0	51
Eibergen	11	8	3	44	5	39
Beltrum	5	4	1	16	6	10
Ruurlo	4	3	1	5	0	5
BERKELLAND	38	32	7	139	11	128
TOTAAL	321	288	75	859	142	717

ook gezien dat Haviken jonge vogels uit de nestkast roven. Het gemiddelde van 4 jongen per succesvol nest is erg matig te noemen, in 2024 was dat nog 4.4 en in 2023 zelfs 5.14. De gemiddelde eerste eilegdatum was half april en dat is voor de Torenvalken normaal te noemen. Het torenvalkpalenproject dat in 2024 is gelanceerd is dit jaar afgerond. Van de 10 geplaatste palen met nestkasten waren er in het eerste jaar 5 bezet, bij 4 kasten zijn jonge Torenvalken uitgevlogen, in 1 kast werden eieren gelegd maar is het legsel verlaten en bij 4 andere kasten werden Torenvalken gezien, een mooi begin!. Het vervolg dient zich aan met het torenvalkfonds van de Vogelbescherming, hiervoor hebben we ingetekend voor 5 palen en nestkasten.

Henk Lammers,
coördinator vogelwerkgroep Berkelland.

Evaluatie weidevogelbroedseizoen 2025 in de gemeente Berkelland

De projectgroep Weidevogels wordt georganiseerd vanuit de VAN (Vereniging Agrarisch Natuurbeheer). Een aantal leden van de Vogelwerkgroep Berkelland voert, als vrijwilliger, het veldwerk voor deze organisatie uit.

Eindelijk perfecte weersomstandigheden voor de weidevogels. Na een drietal te droge en daarna een te koud en nat seizoen, was 2025 ideaal. De weilanden waren bij aankomst van de vogels lekker nat en er was voldoende voedsel om op te vetten na de soms lange terugreis uit het zuiden. Het aantal teruggekomen Grutto's was zeker niet minder dan in voorgaande jaren en dat belooft veel goeds. Dat kwam er echter niet.

De vroege Kievit-nesten gingen nagenoeg allemaal verloren. En de inspanning van het zoeken en markeren lijkt weinig zinvol, gezien de lage slagingskans. Om die reden zijn de weidevogelvrijwilligers gestopt met het systematisch alle percelen aflopen om de legfels te markeren.

Afgesproken is om te observeren waar in welke percelen weidevogels actief zijn. Daarna contact op te nemen met de grondeigenaar om te horen of en zo ja, wanneer er bewerking van het perceel zal plaats vinden. Mocht er niet bewerkt worden gedurende de broedtijd van de betreffende weidevogels, dan laten we het perceel (en daarmee de vogels) met rust en zijn er geen menselijke sporen naar de nesten.

Kievit

Foto: Marjon Hoen

Kievit

Het aantal broedparen van de Kievit neemt nog elk jaar af. Ook valt op dat de Kieviten ogenschijnlijk geschikte akkers links laten liggen en gezamenlijk op één en dezelfde akker, dicht bij elkaar, gaan broeden. Afgelopen seizoen hebben we gelukkig wel steeds jonge Kieviten gezien, ook zelfs van de vroege legfels. Maar de legfels tussen het opkomende mais geven meer resultaat.

Grutto

Zoals reeds gezegd kwamen er gelukkig heel wat Grutto's naar Berkelland terug en half april vonden we al de eerste legfels. Wat opvalt dat ook de Grutto's zich steeds meer terugtrekken in bepaalde gebieden om te broeden. Ze blijken erg plaats-trouw te zijn en dat maakt het voor de bescherming wat makkelijker. Door de drone hoeven we de nesten niet te benaderen, maar kunnen het broeden vanuit de lucht vaststellen. Pas wanneer er gemaaid gaat worden, wordt rondom de nestlocatie een heel stuk grasland afgezet en niet gemaaid. Uiteraard krijgt de boer dit financieel ruim gecompenseerd. Voordeel is dat we ook niet naar het nest hoeven te zoeken en geen menselijk spoor achterlaten. Deze manier van beschermen blijkt goed te voldoen. Voor het eerst na jaren hebben we weer op een tweetal locaties zeker jonge Grutto's groot gekregen. Zorgelijk is het ontbreken van goede kuikenstroken of het meerjarig onderhoud ervan. In totaal 7 weidegebieden in ons werkgebied hebben we nog 25 tot maximaal 30 broedparen van de Grutto.

Tureluur

Ook de Tureluurs zoeken meer en meer elkaars gezelschap en dat niet alleen, ook het gezelschap van andere (grotere) weidevogels. Zij voelen zich beschermd door hun

nesten dichtbij die van Wulp of Grutto te maken. Als er dan een predator komt, zorgen de grote weidevogels voor het verdrijven van het gevaar. De Tureluurtjes zelf laten echter ook niet over zich lopen en staan bekend om hun felheid. Het aantal Tureluurs blijft aardig constant. Elk jaar komen er wel jongen groot, maar van een toename is door de jaren heen geen sprake. Hun aantal ligt in ons werkgebied rond de 50 broedparen.

Wulp

Het gaat niet goed met de Wulp. Hun aantal zakt in Berkelland steeds verder. Deze zomer telden we nog maar 29 locaties waar mogelijk gebroed is. Veel jonge Wulpen werden er niet gezien. De Wulp lijkt trouwens wel te profiteren van nestbescherming met stroomrasters. Maar het ontbreken van goede kuikenstroken voor voedsel en dekking, zorgen voor een zeer geringe aanwas. Ook kan de terugloop mede veroorzaakt worden door de alom heersende vogelgriep.

Scholekster

De Scholekster was dit seizoen op meerdere vaste broedlocaties niet meer aanwezig. De afname kan bij deze soort ook met de vogelgriep te maken hebben. Als dak-broeders doen ze het redelijk goed, maar de grondbroeders hebben nagenoeg nergens jongen groot gekregen. Experimenten met grindplateau's op palen hebben (nog) geen resultaat gehad. Op één locatie waar een grindpaal was geplaatst, broedde de Scholekster met succes in de dakgoot van de schuur. Geschat aantal Scholeksterparen in ons werkgebied is ongeveer 50.

Nieuwe Drone

Dit jaar hadden we de beschikking over een nieuwe drone. Deze modernere versie geeft scherper beeld, is gevoeliger waardoor ook met minder temperatuurverschil gewerkt kan worden en er kan langer gevlogen worden op 1 accu. Dus we kunnen meer boeren van dienst zijn. De nadelen zijn nog steeds dat er met slechte weersomstandigheden niet gevlogen kan worden en dat koude legfels (eieren die nog niet bebroed worden) niet opgemerkt worden en bij werkzaamheden toch nog verloren gaan.

Plasdrasgebieden

Aan de Hagdijk en aan de Mengersdijk worden twee plasdrasgebieden met pompen nat gehouden. Afgelopen jaar zijn deze pompen met accu's vervangen door pompen zonder accu's. Ook is de capaciteit vergroot door vernieuwde

pulsen te slaan. De zonnepanelen zorgen voor stroom. Schijnt er geen zon, dan werkt de pomp ook niet, maar de grotere capaciteit zorgt voor voldoende water en het systeem hapert minder.

Er is nog geld beschikbaar voor een nieuw plasdrasgebied, inclusief pomp, in het Beltrumse Veld. Maar tot nu toe is er nog geen grondeigenaar gevonden die hiervoor grond wil vrijmaken.

Plannen voor komend jaar

De vrijwillig(st)ers van Geesteren/Gelselaar hebben ervaren dat de jonge boeren en de loonwerkers in de regel weinig tot geen verstand hebben van weidevogels en de

bescherming hiervan. Daarom hebben zij het plan opgevat om een scholingsprogramma aan te bieden aan de agrarische opleidingsinstellingen. De komende tijd gaan zij de praktische mogelijkheden hiervoor uitwerken.

Aanleg ossenweide

In het gebied Hagdijk loopt geen vee meer buiten. Een van de grondeigenaren is bereid een perceel te omrasteren en daar een beperkt aantal ossen in te laten grazen. Wij denken dat de aanwezigheid van vee en de mest die zij produceren een gunstige uitwerking heeft op de insectenvoorraad. Dit zal de weidevogels zonder meer ten goede komen. We gaan dit experiment dan ook graag aan.

Gerrit Stomps en Cees van Beinum

Patrijzen in Berkelland: 2025

De Patrijs heeft het in Nederland heel erg moeilijk. Er is een afname in 50 jaar van ca 95% van het aantal broedparen. Een belangrijke factor die meespeelt in deze afname is het voedseltekort op het boerenland. In de winter hebben volwassen Patrijzen moeite om genoeg zaden te vinden op de akkers en in het voorjaar ligt het knelpunt met name bij de kuikens. Die kunnen niet meer genoeg insecten vinden door gebrek aan kruiden en overvloed aan pesticiden. Daarnaast zijn de gebieden waar de Patrijs nog wel broedt versnipperd en ontbreekt goede dekking, waardoor ze makkelijk een prooi worden voor roofdieren.

In de Achterhoek en dus ook in Berkelland is de situatie iets beter, maar verre van goed. De daling is door extra inspanningen (voorlopig) tot staan gebracht. Het aantal broedparen in Berkelland ligt de laatste jaren op ruim 30 paar en ook in 2025 is dit het geval.

Om te zien welk effect maatregelen hebben, zoals kruidenrijke akkers en bermen zijn er drie zogenaamde focusgebieden: Neede Noord, N18 en Meddo Zwolle. In deze gebieden komen meerdere paartjes Patrijzen voor en er worden ook maatregelen genomen om het biotoop voor de Patrijs te verbeteren. Landeigenaren kunnen subsidie krijgen van ruim € 1800,00 per ha wanneer ze maatregelen nemen zoals kruidenrijke akkerranden e.d. Meer informatie hierover: <https://www.vanberkelenslinge.nl/>.

We kunnen echter de Patrijs nog meer helpen en daarmee wellicht ook het landschap. De Patrijs heeft behoefte aan een gevarieerd landschap met kruidenrijke akkers of anders akkerranden. Ook wat min of meer verwaarloosde stukjes grond doen het goed: de zogenaamde overhoekjes. Bloemenrijke bermen en randen zijn noodzakelijk om insecten te lokken, maar helaas zijn de insecten ook met ruim 70% afgenomen. Deze insecten zijn het noodzakelijke voedsel voor de jongen gedurende de eerste weken. Te weinig insecten betekent gewoon, dat er veel jongen omkomen van de honger. Bij de Needse Berg zijn enkele kruidenrijke akkers en bermen ingericht. Gevolg hiervan is, dat ook de

Patrijs op de Needse Berg

Foto: Benno Stortelder

Patrijs hiervan profiteert en er enkele paartjes met jongen zijn in 2025. Vooral in de herfst zijn ze af en toe te zien, wanneer ze zich verzamelen in grotere groepen, de zogenaamde kluchten. Misschien kunnen ze straks ook gaan profiteren van het nieuwe ecologische bermbeheer van de Gemeente Berkelland. Meer bloemetjes en meer insecten en later maaien kan gaan helpen. Moeten we wel accepteren dat de berm min of meer natuur is en dus ook wat meer ruigtes kent en niet gladgeschoren moet zijn. Dit laatste is ook van belang voor de Patrijs als broedplaats. Ze kunnen prima in de berm en slootkanten broeden, mits er voldoende ruigte is en niet alles in mei of juni wordt weggemaaid.

In de herfst en in de winter is er voedsel te vinden op de akkers, waar nu de stoppels vaker (deels) blijven staan en het vanggewas voor dekking kan zorgen. Ook deze dekking en voedsel is essentieel om weer voldoende broedparen te hebben in het voorjaar.

Meldingen kunt u zelf plaatsen op <https://waarneming.nl/> en als u dat liever niet doet dan kunt u ze ook doorgeven aan Henk Leever: henkenjantine@hotmail.com of telefoon 06-51314562.

Het is fijn dat vele inwoners van met name het buitengebied, ook waarnemingen doorgeven en ik ben ze daar zeer erkentelijk voor.

De Patrijs verdient onze bescherming en staat bekend als barometer vogel: gaat het goed met de Patrijs dan gaat het goed met onze natuurlijke omgeving. Immers er is dan meer variatie: meer bloemen en meer kruiden en meer insecten en een gezondere leefomgeving.

Henk Leever

Resultaten zangvogel-nestkasten 2025 in Berkelland

Dit jaar bood qua weersomstandigheden een totaal ander aanzien dan vorig jaar: van toen zeer nat naar nu droog. Toch was het totaalresultaat, gemeten naar % uitgevlogen jongen, beter dan vorig jaar: van 74 naar 83%. Helaas werden we weer geconfronteerd met predatie.

In totaal zijn in de 11 percelen 268 kasten gecontroleerd. Daarvan waren er 204 bezet; bezetting 76%.

Aantallen

De verdeling van de legfels was: 78 Koolmezen (36%), 76 Bonte Vliegenvangers (35%), 54 Pimpelmezen (25%), 6 Boomklevers (3%) en 1 Gekraagde Roodstaart. Er was een aanmerkelijke stijging bij de Boomklevers en voortzetting van de daling bij de Pimpelmezen. Leuk was een eerste nestje van Gekraagde Roodstaarten wat 7 jongen opleverde. Alleen bij de Koolmezen waren er 2e legfels: 6 stuks. Alle 44 eieren daarvan zijn uitgekomen en op 1 na zijn alle jongen uitgevlogen. De gemiddelde nestgrootte van het 1e legsel was dit jaar 8,5. Bij het tweede broedsel werden gemiddeld 7,3 eieren gelegd.

Van de in totaal 1782 gelegde eieren zijn er dit jaar 1481 jongen uitgevlogen = 83 %. Dat is behoorlijke verbetering ten opzichte van vorig jaar (2024:74%). De bescherming tegen predatoren door borgen van deksels en plaatselijk snuitjes heeft daar zeker toe bijgedragen.

Het aantal eieren per legsel was bij de Koolmezen (8.4) en Bonte Vliegenvangers (6.4) vrijwel onveranderd gebleven. Bij Pimpelmezen een lichte stijging van 10,6 naar 10,9 eieren per legsel en bij de Boomklevers en daling van 8 naar 7 eieren per legsel.

Hoewel er minder eieren werden gelegd dan vorig jaar zijn er meer uitgekomen eieren en behoorlijk meer uitgevlogen jongen (uitvliegpercentage van 74 naar 83 %). In 5 van de 11 percelen zelfs meer dan 90%.

Bij de Bonte Vliegenvangers en Boomklevers waren de broedresultaten het meest gestegen: van 70 naar 87% respectievelijk van 58 naar 98%. De oorzaak blijft giswerk hoewel er wel opmerkelijk minder regen is gevallen in de broed- en jongenperiode vergeleken met vorig jaar.

Enkele nestkastjes waren ook dit jaar al vroeg bezet. Het eerste ei was 29 maart van een paartje Pimpelmezen. Vorig jaar 28 maart, ook Pimpelmezen. Grote legfels waren bij de Koolmezen 13 eieren, bij de Pimpelmezen 15 eieren, bij de Boomklevers nesten met 8 eieren en bij de Bonte Vliegenvangers veel met 8 eieren. De gemiddelde 1ste ei-datum kwam vrijwel overeen met die van vorig jaar behalve bij de Boomklevers die eerder kwamen: gemiddeld 7 april (in 2024 13 april).

Al met al was 2025 een goed jaar dankzij dat er nog regen viel na de extreem droge maand maart.

Voor meer informatie: zie onze website voor de historische overzichten.

Voor de landelijke monitoring van zangvogels zijn al onze nestkastresultaten zijn weer digitaal ingevoerd in het nestkastenprogramma van de SOVON en aangeleverd aan NESTKAART voor hun landelijke jaarverslag. Alle waarnemers zeer bedankt voor de controles en het verwerken van de resultaten.

Ik wil iedereen bedanken voor de fijne samenwerking in het afgelopen jaar!

Veel plezier komend seizoen bij de controles en geniet van de prachtige natuur om je heen!

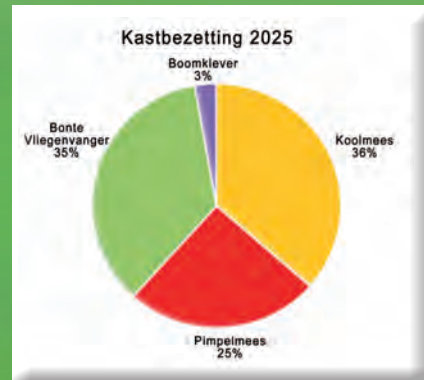
John Smith, coördinator Zangvogelnestkasten

www.vogelwerkgroepberkelland.nl

www.vwgberkelland.waarneming.nl

E-mail: info@vogelwerkgroepberkelland.nl

Redactie: Cees van Beinum, Karin Bosch, Henk Lammers, Henk Leever, John Smith, Gerrit Stomps, Marjon Hoen en de Vereniging Agrarisch Natuurbeheer.

Gekraagde Roodstaart - vrouw

Foto: Marjon Hoen